

Finn-ugor vagy török-tatár?

A művelődéstörténet egy nemzetre nézve nem kisebb bölcsesség, mint annak a klasszikus bölcs parancsának a végrehajtása: „Ismerd meg magadat”! Az igazi önismeret az igazi bölcsesség kezdete. Önismeret minden belső és külső viszonyainkban, megismerése, eredetünknek, megkeresése, céljainknak s a mindenkor vagy bizonyos helyzetekben legalkalmasabb méltó eszközöknek, erőinknek és gyöngéinknek a tudata, gyakorlati okulás és a minket érdeklő legnagyobb igazságoknak őszinte, ideális megbecsülése: ez az a bölcsesség és tudomány, mely egyént és nemzetet legtökéletesebben vezet boldogulása felé. A mai nemzet tanulmányozása nem elegendő, sokban érthetetlen is volna, ha nem terjesztjük ki a vizsgálódást és inductiót a nemzet és emberiség több ezeréves multjából megmenthető adatokra. A józan okosság követeli a minél teljesebb inductiót, mikor a legnehezebb önismeret megalakításáról van szó. A társadalmat, nemzetet nem lehet megismerni a ma látható viszonyok megfigyeléséből; lehetőleg el kell kerülni azt is, hogy államférfiak és társadalom-boldogítók ötletszerűen kísérletezzenek a nemzet, társadalom nagy értékeivel. Az igazi műveltség és gyakorlati boldogulás követelik a nemzeti mult, társadalmi mult, történet lehetőleg tökéletes ismeretet; nemcsak az állam hatalmi életét, hanem ennek társadalmi gyökereit és feladatait, a társadalom békes, csendesebb munkásságát, lelke mindenkori megnyilvánulásait és fejlődését is igazán felemelő, hasznos és bölcs dolog a tudomány megfelelő módszerével és rendszerében közkinccsé tenni.

Nemzetünk eredetére nézve még ma sem tudtak a tudósok teljesen megegyezni, de már van rá kilátás, hogy a nagy kérdésben sikerül teljes és tökéletes választ adni. Hovátartozásunk megállapítását az összehasonlító nyelvtudomány

magának akarja kisajátítani, A nyelvtudomány ugyanis megismerteti velünk a magyar nyelv alkotását; kimutatja, hogy mely nyelvekhez áll legközelebb és végül a rokon nyelvek segítségével akarja felderíteni a magyar nép eredetét és legrégibb történetét. A nyelvtudomány, ha földeríti is a magyar nyelv rokonait és más népeknek reá gyakorolt művelő hatását, de nem világosít fel legrégibb viszontagságairól.

Már a perzsa-arab és a görög egykoru írók madzar, madsar néven is emlegetik azt a turk-hunu fajta népet, mely a Duna—Tisza vidékét 900 körül elfoglalta. Maga honfoglaló nép önmagát magyar-nek (mogor) nevezi még 1200 körül is, Anonymus művének írásakor. A magyarokat gyakori követségek s a Konstantinápolyban sokszor megforduló előkelők útján legjobban ismerő görögök őket két századon át (900—1100) rendszeren turkoknak írják (A Dukasz Mihály bizánci császártól I. Gyésza magyar királynak küldött korona a király zománcképe mellé „turkok králya” feliratot csatolta 1074 táján hivatalos fontosággal).

A többi népek ungar, hungar, vengr stb. névvel emlegetik őseinket, ami az onujgur, onugur, onogor, unogor nevekben élt a régibb századokban. A mai összehasonlító nyelvészet pedig azt állapította meg, hogy a magyar nyelv ősi kezdetleges szókinése és alakтана, szerkezete finn-urali, főleg vogul nyelvrokonságra vall. *A néptörténeti török vérrokonságot és a nyelvtörténeti finn-urali nyelvrokonságot csak úgy lehet egyesíteni, ha fölvesszük a török eredetű magyarság nyelvcserejét egy finn-urali, főleg vogul szomszéd-ságú és rokonságú új anyanyelvel.* Így olvadt be a germán frank a romanizált gallba, a germán, nyugati gót stb. a spanyolba, a germán normann a franciába, angolba, oroszba, déli olaszba, a germán longobard az olaszba, a tunn-török bolgár

a szlávba. Ez utóbbi ránk nézve a legjobb analógia.) S ennek történetileg elégséges okát adja az Irtis-folyó és Ural-hegység közt Kr. u. 93—457 közt kalandozó onujgorok negyedfélszázados számszéd-sága egy az Ural hegység keleti lejtőjén lako vogul-osztják-féle néppel. Föl kell vennünk, hogy az onujgorok e hosszú idő alatt sok hadifogyót, nőt szedtek össze azon környék szomszédságban és negyedfél század alatt, s ekkor, meg a Kuban folyónál eltöltött két század (457—670), a Don és Dnjeper közti Onogriában átélt másfél század (670—835), az etelközi, Dnjeper—Szeret folyók közt eltöltött hatvan év (835—895), végül a honfoglalás és kalandozások egy százada alatt (895—1000) *összesen tehát kilencszáz év alatt a nyelvi átalakulás észrevétlenül végbement.*

Az onujgur-tjungnu történet Kr. e.

200-tól kezdve a kínai egykorú emlékekkel van biztosítva, Kr. u 93-tól kezdve a görög-római egykorú forrásokkal tunn és anagar stb. néven. Itt megkapjuk a tunnokkal és ujgur álavarokkal való ungar-turk-magyar rokonságot, az ungar és a magyar vér eredetét. A magyar vér t. i. valószínűleg Muagyar tunn fejedelem véréből eredt, ki megmentette félezer évre az ősi vallást (528) s ezt a következtetést támogatja a rokon török népek analógiája, kik szintén fejedelmekről neveztek el magukat szeldsuknak, ozmán-nak stb. Ellenben a finn-urali „anser = agyar” analógiájára készített „mansierge = magyar” névszármasztatás (jelentése „Manics-vidéki ember”; Manics pedig a Kaspi- és Azóri-tenger közt több folyó és tó neve) csupán modern tudósoktól alkotott szó-összetételén alapszik, mely az emlékekben sohasem fordul elő.

Szentgyörgyi László

Szemelvények

Ujabb értékes akció indult meg az Erdéji kisebbségi magyarok helyzetének megkönnyítésére: az erdélyi magyar nép-egészségügy első lépései.

Az impériumváltozás óta az az első hang, az első életteljes akció, mely az egészségi téren az utódállamok magyarságát, akarja megóvni a kegyetlen pusztulástól. A szegénység és a nyomor anynyira elhatalmasodott falvainkban, hogy a szegény paraszt családapa egyenesen nem áldozhat orvosra és patikára: mert nincsen miből. Ennek a szomorú helyzetnek tarthatatlanságát ismerték föl Erdélyben az új nemzedék kultúrmozgalmában. Jancsó Béla dr.-nak megjelent az első könyve, mely a nép nyelven szakszerű és nélkül

özhetetlen tanácsokkal látja el az egészségében veszélyeztetett erdélyi magyarokat.

Ugyancsak ezt a célt szolgálja Dr. Schmidt Béla szerkesztésében megjelenő „Magyar Népegészségügyi Szemle”. A lapot önzetlen embervédelmi tendenciák vezetik, melyben az emberszerető orvosok minden felkészültségükkel és áldozatképességükkel küzdenek a védtelen és támogatás nélküli testvéreinkre törő betegségek, bajok ellen.

Ez az akció nagy fontosságú kisebbségi jövőnk kialakításánál, „mert, — amint Jancsó Béla dr. írja, — elpusztul a magyar kultúra és a magyar gazdasági élet is, ha tönkre megy a magyar egészség”